

Χ Ρ Ο Ν Ι Κ Α

Ἐνῶ θὰ ἀνέμενε τις μίαν ἀνάπτυξιν τῶν οἰκονομικῶν σπουδῶν καὶ ἐρευνῶν παρ' ἡ-

Ἀνάγκη κριτικῆς μὲν μεταπολεμικῶς, ἐσημειώθη μὲν αὔξεις τοῦ σχετικοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ κοινοῦ καὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν αἱ ἐκδόσεις βιβλίων καὶ περιοδικῶν ἀλλὰ τὸ ἐπίπεδον αὐτῶν παρουσίασεν μᾶλλον πτώσιν. Αἱ γενικώτεροι δυσχερεῖαι καὶ ἡ ἔλλειψις ἀνανεώσεως τοῦ δημοσίου γενικῶς βίου ἀποτελοῦν βεβαίως τὰ βαθύτερα αἷτια τούτου ὡς καὶ ὄλων τῶν ἐπὶ μέρους ἀντιξίων φαινομένων τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς. Ἡ δικαιολογία ὅμως αὕτη δὲν ἀπαλλάσσει τῆς ὑποχρέωσεως ὅπως ἐργασθῆ καθεὶς εἰς τὸν τομέα του συστηματικῶς καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν προπαρασκευάσει τὸ ἔδαφος διὰ εὐρυτέρας σημασίας ἔργα ὅταν ὑπερνηθηθῶν τὰ ἐμπόδια καὶ τὸ ἔθνος δυνηθῆ νὰ ἀναλάβῃ μακρᾶς πνοῆς προσπάθειας.

Παρ' ἡμῖν καὶ εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολὰς καὶ εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη ἐθεωρήθη ὡς βοηθητικὴ μᾶλλον καὶ ἡσσονος σημασίας. Παρωράθη τελείως ἡ σπουδαιότης τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπαρκῶς εἰδικευμένων στελεχῶν ἱκανῶν νὰ ἀναλάβουν συστηματικὴν ἔρευναν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων τῆς χώρας. Ὡς ἐκ τούτου σήμερον, παρὰ τὰς μεμονωμένας ἀτομικὰς προσπάθειας, δὲν δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ὑπάρχει ἡ ἀπαιτουμένη ὀργάνωσις διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν οἰκονομολόγων οὐδέ διὰ τὴν λειτουργίαν ὑπηρεσιῶν οἰκονο-

μικῶν ἐρευνῶν. Ἡ ἴδρυσις σχολῶν μὲ πολυπληθεῖς σπουδαστάς, εὐκαιρία ἀπλῶς εἶς τινὰς περιπτώσεις καθήγητοποιήσεων, δὲν ἀπετέλεσεν φυσικὰ ἢ παρωδίαν μιᾶς τοιαύτης ἐκπαιδευτικῆς ὀργανώσεως.

Ἡ ἔλλειψις ἐξ ἄλλου ἐλέγχου, λόγῳ τοῦ περιορισμένου κύκλου τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ τῶν δημιουργημένων συμφερόντων, ἐπέτρεψεν εἰς πολλὰς περιπτώσεις τὴν κατὰ τινὰ τρόπον καθιέρωσιν προσώπων καὶ ἔργων τὰ ὅποια εἰς χώραν μὲ παράδοσιν οἰκονομικῆς ἐπιστήμης θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἡ ἔλλειψις κριτικῆς—διότι κριτικὴν δὲν ἀποτελεῖ ὁ φιλικὸς ἢ συμφεροντολογικὸς «καλὸς λόγος»—ὠδήγησεν τελικῶς εἰς πλήρη σύγχυσιν. Ἐὰν διὰ τοὺς ὀλίγους τοῦ κύκλου τῶν εἰδικῶν ἀποτελοῦν τὰ ἀνωτέρω, μεταβιβαζόμενα ἀπὸ στόματος εἰς στόμα χωρὶς ποτὲ νὰ ἔλθουν εἰς τὴν δημοσιότητα, κοινὸν μυοτικόν, εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην καὶ τοὺς νέους ποὺ ζητοῦν νὰ μάθουν προσφέρονται πᾶσιν ὡς ἀνεγνωρισμένα ἀξία, διδάγματα καὶ κείμενα τὰ ὅποια ἀμβλύνουν δὲν ὀξύνουν τὴν ἀπλὴν λογικὴν.

— Ἡ Ἐπιθεώρησις, ἡ ὅποια θὰ ἔσπερεῖτο ἄλλως οὐσιαστικοῦ προορισμοῦ, κάμει ἐκκλησιν εἰς τοὺς συνεργάτας τῆς ὅπως βοηθήσουν εἰς μίαν βαθμιαίαν ἐκκαθάρισιν τοῦ ἔδαφους. Ἐνὸς εἶναι ἀνάγκη: συζητήσεως καὶ κριτικῆς. Ὅσον καὶ ἐὰν τὰ κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ περιθώρια εἶναι παρ' ἡμῖν στενὰ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν εἰδικωτέρων οἰκονομικῶν ἐρευνῶν, ἀνάγκη εἶναι νὰ

μὴν περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἔκθεσιν, ὑπὸ μορφὴν ἐνίοτε ἀπλῆς σχεδὸν συλλογῆς ξένων ἀπόψεων, γνωστων θεωριῶν ἀλλὰ νὰ στραφῶμεν εἰς τὴν ἔρευναν θεμάτων τῆς ἑλληνικῆς ἰδίως πραγματικότητος μὲ συλλογικὰς ἐργασίας καὶ ἔλεγχον τῶν καθ' ἕκαστον ἀπόψεων. Παραλλήλως πρέπει αἱ βιβλιοκρισίαι νὰ ἀνταποκριθοῦν πρὸς τὸν προορισμὸν τῶν. Διὰ τὸ συμφέρον τῆς χώρας καὶ τῶν νέων ἀνθρώπων ποὺ περιμένουν καθοδήγησιν πρέπει νὰ λέγεται τὸ καλὸν καλόν, τὸ ἀνόητον ἀνόητον καὶ ἡ ἀπάτη ἀπάτη. Κατὰ τὴν ἑκ συμφέροντος ὑποστήριξις ἢ ἀνοχὴ προσώπων καὶ ἔργων τὰ ὁποῖα θὰ καταστρέψουν τὰς ἰκανότητας χιλιάδων νέων, ἰκανότητος μὲ τὰς ὁποίας ἡ φύσις τόσον πλουσίως τοὺς ἔχει προικίσει καὶ θὰ στερήσουν τὸ ἔθνος ἀπὸ τὰ στελέχη ποὺ θὰ τοῦ χρειαθοῦν εἰς μίαν προσπάθειαν ἀναδιοργανώσεως τῆς κοινωνικῆς τοῦ ζώῃς καὶ αὐξήσεως τοῦ πλούτου τοῦ κατὰ τί διαφέρει τῆς ἰδιοποιήσεως δημοσίας περιουσίας;

Τελευταίως ἐκυκλοφόρησεν εἰς ἄρκετὰ ὀγκώδη τόμον τὸ ὑπὸ τοῦ **Αἱ προπολεμικαὶ ἐπενδύσεις καὶ τὸ Σχέδιον τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀνασυγκροτήσεως** Ὄργανισμοῦ Ἀνασυγκροτῆσεως κατὰ τὴν προγραμμα ἀνασυγκροτήσεως τῆς χώρας. Καὶ ἐκ τῆς ἀπλῆς ἀκόμη φυλλομετρήσεως τοῦ τόμου τούτου ἀποκομίζει κανεὶς τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ οἰκονομικοῦ σχεδίου προκύψαντος ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀπαραιτήτων τεχνικῶν καὶ οἰκονομικῶν στοιχείων ἀλλὰ περὶ συμπαραθέσεως γνωστων ἐν πολλοῖς στοιχείων σχετιζομένων μὲ τὴν προπολεμικὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν καὶ μελετῶν ἀφορωσῶν ὠρισμένα τεχνικὰ ἔργα

μετὰ πινάκων τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν. Ἡ ἐντύπωσις αὕτη φαίνεται νὰ ἐπιβεβαιωθῆ τὰς ὑπαρχούσας ἐκ διαφόρων πηγῶν πληροφορίας κατὰ τὰς ὁποίας τὸ ἐν λόγῳ προῖδον δὲν ὑπῆρξε προῖδον τῆς συλλογικῆς ἐπεξεργασίας τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀνασυγκροτήσεως. Τὸ πῶς ἔφθασε παρ' ὅλα ταῦτα νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς ἓνα ἀπὸ τὰ μυστήρια τοῦ ἑλληνικοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς γραφειοκρατίας.

Ὅμως ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν προξενεῖ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον θίγονται εἰς τὸν ἐν λόγῳ τόμον ὠρισμένα βασικά ζητήματα ἀφορῶντα τὴν προπολεμικὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν. Χαρακτηριστικὸν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης εἶναι τὸ ζήτημα τῶν προπολεμικῶν ἐπενδύσεων. Ἐν σελίδι 22 τοῦ ἐν λόγῳ τόμου συναντᾷ κανεὶς τὴν καταπληκτικὴν διαπίστωσιν ὅτι «πρέπει νὰ τείνη τις νὰ δεχθῆ ἐκ διαφόρων ἐνδείξεων ὅτι τὸ ποσοστὸν τῶν προπολεμικῶν ἐπενδύσεων τῶν ὀφειλομένων αὐστηρῶς εἰς κεφάλαια δημιουργούμενα ὑπὸ τῆς προπολεμικῆς οἰκονομίας ἐκυμαίνετο μεταξύ 1.50 καὶ 2.50 % ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος» Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὄχι μόνον ἀγνοοῦνται τελείως αἱ ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν προπολεμικῶν ἐπενδύσεων ἔρευναι τῆς Ὑπ. Γραμμῆ καὶ τῆς ὁμάδος ἐπιστημόνων τοῦ Ὑπουργείου Ἀνοικοδομήσεως, αἱ ὁποῖαι κατέληξαν εἰς τελείως διάφορα ἀποτελέσματα, ἀλλ' οὔτε καὶ παρέχονται συγκεκριμένως αἱ ἀορίστως ἀναφερόμεναι ἐνδείξεις αἱ δῆθεν πιθανολογοῦσαι τὴν ἀνωτέρω διαπίστωσιν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πηγὴν τῶν ἐνδείξεων τούτων ἀποτελεῖ ὑπολογισμὸς δημοσιευθεὶς εἰς φυλλάδιον τοῦ διευθυντοῦ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀνασυγκροτήσεως κ. Π. Κουβέλη κυκλοφορήσαν πρὸ πολλῶν μηνῶν.

Εἰς τοῦτο ὑποστηρίζεται ἡ θεωρία ὅτι τὰ νέα ἔργα (κυρίως ὑδραυλικά καὶ ὁδοποιίας) τὰ ἐκτελεσθέντα ὑπὸ τοῦ Κράτους κατὰ τὴν προπολεμικὴν περίοδον δὲν πρέπει νὰ συνυπολογισθοῦν εἰς τὰς προπολεμικὰς ἐπενδύσεις, διότι ἐγένοντο δι' ἑσωτερικῶν δανείων, τὸ προϊόν τῶν ὀπείων δὲν προῆλθε ἐκ τοῦ τακτικοῦ ἐτησίου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς τῆς χώρας, ἀλλ' ἀντιπροσωπεύει ρευστὰ κεφάλαια τῆς οἰκονομίας σχηματισθέντα ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν καὶ παγιοποιηθέντα τρόπον τινα αἰφνιδίως. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς θεωρίας ταύτης καὶ ἄλλων τινῶν προφανῶς ἀτελῶν ἢ ὅλως ἀφισταμένων τῆς πραγματικότητος ὑπολογισμῶν ἐπιχειρεῖται εἰς τὸ φυλλάδιον τοῦτο νὰ συμπιεσθῇ τὸ ποσὸν τῶν προπολεμικῶν ἐπενδύσεων καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ προπολεμικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ποσοστὸν αὐτῶν.

Εἶνε ἐν τούτοις προφανές ὅτι ἡ θεωρία αὕτη ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας ἐπιχειρεῖται παρερμηνεία τῶν πραγματικῶν δεδομένων δὲν ἀντέχει εἰς ἐπιστημονικὴν κριτικὴν. Ρευστὰ κεφάλαια ὑπὸ χρηματικὴν μορφήν δύνανται νὰ σχηματίζουσι καὶ νὰ διατηροῦν αἱ καθ' ἕκαστον οἰκονομικαὶ μονάδες, ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκονομίαν ἐν τῷ συνόλῳ ὁ σχηματισμὸς καὶ ἡ διατήρησις ρευστῶν κεφαλαίων ὑπὸ χρηματικὴν μορφήν εἶναι ἀδύνατος. Μόνον ὑπὸ τὴν μορφήν ἀποθεμάτων καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα παράγονται μὲν ἀλλὰ παραμένουν ἀπώλητα (ἐφόσον μέρος τοῦ ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὴν παραγωγὴν χρηματικοῦ εἰσοδήματος ἀποταμιεύεται χωρὶς νὰ ἐπενδύεται), εἶναι δυνατόν διὰ τὴν οἰκονομίαν ἐν τῷ συνόλῳ νὰ σχηματίζη καὶ νὰ διατηρηῇ ρευστὰ, ὡς εἴπωμεν, κεφάλαια δυνάμενα νὰ χρησιμοποιοῦνται μεταγενεστέρως. Ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι τοιαύτη ἀποθεματοποιήσις θὰ συνω-

δεύετο κατ' ἀνάγκην ἀπὸ οἰκονομικὴν κρίσιν καὶ θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν μείωσιν τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν ἐξουδετέρωσιν αὐτῆς εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ υποθέσωμεν ὅτι δύναται νὰ λαμβάνη χώραν καὶ δὴ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν.

Καὶ ναὶ μὲν εἶναι ἀληθές ὅτι δὲν ἐπιχειρεῖται εἰς τὸν ἐν λόγῳ τόμον ἡ σαφὴς διατύπωσις τῆς ἀνωτέρω ἐσφαλμένης θεωρίας. Ἐν τούτοις ἐν σελ. 22 τοῦ ἐν λόγῳ τόμου ἀναφέρεται ὅτι «πρέπει ἐπίσης νὰ ἐξετασθῇ ἂν πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει κατὰ τὸ προσηκόν μέτρον ἢ τυχὸν ἀναγκαστικὴ ἐπένδυσις (κατὰ τὴν περίοδον τοῦ προπολεμικοῦ ἀναγκαστικοῦ ὑπὸ τοῦ Κράτους δανεισμοῦ) καταθέσεων ἐξυπηρετουσῶν κυρίως τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἀγαθῶν»! Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοιούτων ἀοριστολογιῶν ἐπιχειρεῖται ἡ ἐκτίμησις τῶν πραγματικῶν δεδομένων τῶν ἀφορώντων τὸ θεμελιῶδες ζήτημα τῆς προπολεμικῆς ἐπενδύσεως.

Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία ἀπληεῖται καὶ **Αἱ τελευταῖαι ἐξελίξεις εἰς τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν** πάλιν ἀπὸ νέον κύμα πλεθωρισμοῦ.

Λίαν χαρακτηριστικὴ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως εἶναι ἡ ἐξέλιξις τῶν τιμῶν εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1946 μέχρι σήμερον. Ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1946 μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὁπότε ἐφαρμοσθείσης εὐρέως τῆς πολιτικῆς τῶν εἰσαγωγῶν ἐγένοντο σημαντικαὶ εἰσαγωγαὶ ἐμπορευμάτων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ αἱ τιμαὶ παρουσίασαν σοβαρὰν κάμψιν ὑποχωρήσασαι κατὰ 20% περίπου. Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου ὁμοῦ τοῦ ἔτους 1946 ὁπότε κατεφά-

νή ότι τὰ μὲν συναλλαγματικὰ διαθέσιμα τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἔβαινον πρὸς ἐξάντλησιν, αἱ δὲ εἰσαγωγαὶ δὲν θὰ ἠδύναντο ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου νὰ συνεχισθοῦν μὲ τὸν ὡς καὶ προηγουμένως ρυθμόν· ἡ πτωτικὴ κίνησις τῶν τιμῶν ἀντεστράφη. Ἡ ἀντίστροφος κίνησις συνεχίσθη μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου 1947. Κατὰ Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον 1947 ἐν ὄψει τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειας καὶ λόγῳ προεξοφλήσεως τῆς ἐπαναλήψεως τῶν εἰσαγωγῶν ἡ ὑψωτικὴ κίνησις ἐχαλαρώθη αἰσθητῶς, διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ ὀλίγον βραδύτερον καὶ συγκεκριμένως ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1947, ὁπότε κατέστη φανερόν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ πραγματοποιηθοῦν σημαντικαὶ εἰσαγωγαὶ ἀγαθῶν καταναλώσεως ἐκ τῶν κεφαλαίων τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειας. Ἡ ὑψωτικὴ κίνησις συνεχίσθη ἔκτοτε ἐντατικώτερα καὶ συνεχίζεται μέχρι σήμερον, τῶν τιμῶν ὑψωθεισῶν κατὰ 50 % περίπου ἐν σχέσει μὲ τὸν Φεβρουάριον 1946.

Παράλληλος πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῶν τιμῶν τῶν ἐμπορευμάτων ὑπῆρξε καὶ ἡ κίνησις τῆς τιμῆς τῆς χρυσῆς λίρας, μολονότι τὴν φορὰν αὐτὴν ἡ τιμὴ τῆς χρυσῆς λίρας δὲν ἐφαίνετο νὰ δίδῃ τὸν τόνον εἰς τὴν ἀγοράν, παρακολουθοῦσα μᾶλλον τὴν ὑψωτικὴν κίνησιν. Παρὰ τὴν σπῆν τοῦ θέρους τοῦ 1947 διακοπὴν τῆς διὰ πωλήσεως χρυσῶν νομισμάτων ἐπεμβάσεως τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγοράν τοῦ χρυσοῦ ἡ ὑψωσις τῆς τιμῆς τῆς χρυσῆς λίρας ὑπῆξε βραδεία καὶ λίαν διστακτικὴ, μόνον δὲ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας προσέλαβε μεγάλην εὐρύτητα.

Τὴν κλειδα τῆς ἐξηγήσεως τοῦ φαινομένου τούτου πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς τὸ καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς Ἐπιθεωρήσεως τονισθὲν γεγονὸς ὅτι μετα-

πολεμικῶς πᾶσα ἀποταμίευσις ἢ ἀποία συντελεῖται εἰς τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν ἐπενδύεται εἴτε εἰς ἀποθέματα ἐμπορευμάτων εἴτε εἰς χρυσᾶς λίρας. Πᾶσα ὕψωσις τῶν τιμῶν τῶν ἐμπορευμάτων δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἐπηρεάσῃ καὶ τὴν τιμὴν τῆς χρυσῆς λίρας ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἀποθέματα ἐμπορευμάτων ρευστοποιοῦνται, τὸ δὲ προϊόν ἐπενδύεται εἰς χρυσᾶς λίρας. Ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας τῆς ἐπιβραδύνσεως τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγῶν εἶναι πολὺ πιθανόν ὅτι λαμβάνει χώραν μίαν τοιαύτην κίνησιν, ἢ ὅποια τείνει νὰ φέρῃ τὴν τιμὴν τῆς χρυσῆς λίρας εἰς νέον ἐπίπεδον σχετικῆς ἰσορροπίας πρὸς τὰς τιμὰς τῶν ἐμπορευμάτων χωρὶς βεβαίως νὰ ἀποκλείεται νέον γενικὸν κύμα πληθωρισμοῦ προκαλούμενον εἴτε ἀπὸ πραγματικὰ εἴτε καὶ ἀπὸ ἀπλῶς ψυχολογικὰ αἷτια.

Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας μέγα μέρος τῶν οἰκονομικῶν ἐρευνῶν ἀφιερῶνται ἀπὸ ἐ-

Οἰκονομικὴ πρόγνωσις

τῶν ἀλλ' ἰδίως μεταπολεμικῶς εἰς τὴν ἐξιχνίασιν τῆς πορείας, τῶν αἰτίων καὶ τῶν μέσων ἀντιμετωπίσεως τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων. Ἐκεῖ πρὸ παντός, ὡς εἶναι φυσικόν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ οἰκονομικὴ ὕφεσις ἀποτελεῖ τὸ πρόβλημα τῶν, ἔχει ἀναπτυχθῆ μίαν εὐρυτάτην ἔρευνα, στατιστικὴ καὶ ἀναλυτικὴ, τῶν μέχρι σήμερον μακρῶς καὶ βραχείας διαρκείας οἰκονομικῶν διακυμάνσεων. Ἀποτέλεσμα τοιαύτης ἐρεῦνης εἶναι καὶ τελευταῖον ἔργον τῶν E. Davey καὶ E. Dakin (Cycles : The science of Prediction, 1947) τὸ ὁποῖον εἰς τὴν σκοτεινὴν προοπτικὴν τοῦ παρόντος κάμει τὴν ἐλπιδοφόρον πρόγνωσιν μιᾶς νέας μακρῶς περιόδου εὐημερίας μὲ βραχυχρονίους μὲν δια-

κυμάνσεις αλλά με σταθεράν τάσιν οικονομικής ανάπτυξεως, αύξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν μέσων ἰκανοποιήσεως τῶν ἀναγκῶν.

Οἱ συγγραφεῖς διαπιστώνουν ἀπὸ τὴν ἔρευναν τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας τῶν δύο τελευταίων αἰώνων τὴν ὕπαρξιν μιᾶς κινήσεως διαρκείας πεντήκοντα τεσσάρων ἐτῶν. Ὡς πρώτην αὐτῆς ἐμφάνισιν σημειοῦν τὴν βιομηχανικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 18ου αἰῶνος, ὡς δευτέραν τὴν ἐμφάνισιν τῶν σιδηροδρόμων εἰς τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος καὶ ὡς τρίτην τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τῶν χημικῶν βιομηχανιῶν εἰς τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐκαστος τῶν σταθμῶν αὐτῶν ἀποτελεῖ, συμφῶνως καὶ πρὸς τὴν γνωστὴν θεωρίαν τοῦ καθηγητοῦ Schumpeter, τὴν ἀφετηρίαν μιᾶς νέας οἰκονομικῆς περιόδου ἢ ὁποία ἀρχίζει μετὰ τὴν βαθμιαίαν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας καὶ τελειώνει μετὰ παρέλευσιν περίπου πενήτηκονταετίας μετὰ τὸν οἰκονομικῆς ὑφέσεως. Τὸ ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον τῆς διαπιστώσεως αὐτῆς τῶν δύο ἐρευνητῶν

εἶναι ὅτι ὁ τελευταῖος κύκλος μακρᾶς διαρκείας, ὁ ἐκκινήσας περίπου τὸ 1898 εὐρίσκεται ἤδη εἰς τὸ τέρμα του καὶ ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἐτῶν πρέπει νὰ ἀναμένεται ἡ ἐμφάνισις ἄλλου μετὰ μιᾶν νέαν ἔφεσιν πρὸς τεχνικὰς ἐξελίξεις ἐν συνδυασμῶ ἴσως πρὸς τὴν ἀτομικὴν ἐνέργειαν. Ἀφοῦ ὁ προηγούμενος κύκλος ἔλαβε τὴν κατιοῦσαν πρὸ δύο περίπου δεκαετιῶν, θὰ πρέπη, ἐάν ἐπαναληφθῇ ὁ ρυθμὸς τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν μέχρι τοῦδε, νὰ λάβῃ τὴν ἀνιοῦσαν κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη.

Τὸ ἐρώτημα βεβαίως εἶναι ἐάν ἡ βαθμιαίως ἐπερχομένη μεταβολὴ τῆς διαρθρώσεως τῆς οἰκονομίας καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς στηριζομένων κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν σχέσεων καθιστᾷ πιθανὴν τὴν ἐπανάληψιν τῆς κινήσεως τῶν οἰκονομικῶν μεγεθῶν μετὰ τὸν αὐτὸν ρυθμόν. Εἶναι ὁμως ἐμφανές ὅτι μετὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν παλαιότερων τεχνικῶν ἐφευρέσεων ἢ τελευταία τεχνικὴ ἐξέλιξις παρουσιάζει τὰς δυνατότητας εὐρύτερων ἐφαρμογῶν τῆς με ἐνίσχυσιν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος.